

SONet Botnia edistää tutkivaa työn kehittämistä

Pohjanmaan maakuntien osaamiskeskusta SONet Botniaa on syyskuun alusta luotsannut uusi kehitysjohtaja **Timo Toikko**. Hän pitää yhtenä osaamiskeskusten tärkeimmistä tehtävistä edistää tutkivaa työn kehittämistä sosiaalialan työpaikoilla.

Toikon sydäntä lähellä on jo vuosia ollut sosiaalialan ammattilaisten innostaminen tutkimaan ja kehittämään työtään. Hän tuli SONet Botniaan Seinäjoen ammattikorkeakoulun yliopettajan virasta, jossa hän oli mukana luomassa ammattikorkeakoulun jatkotutkinnoissa kehittävän sosionomin työnkuvaa.

”Muutoksiin, kuten kilpailuttamiseen ja kuntarakenteen uusimiseen, on pakko reagoida jotenkin. Jos teemme työtämme tutkivalla otteella, dokumentoimme sitä ja raportoimme siitä, emme jää pelkiksi reagoijiksi vaan pääsemme kiinni muutoksen ohjaksiin. Kehittäminen ei välttämättä ole hankkeiden perustamista vaan sitä voi tehdä muutenkin yhdessä muiden kanssa.”

Toikko seurasi kehittämisjohtajana **Harri Jokirantaa**, joka siirtyi Seinäjoen apulaiskaupunginjohtajaksi. Aiemmin Toikko on työskennellyt muun muassa perheneuvolan ja sosiaalitoimiston sosiaalilyöntekijänä. Sosiaalityön oppihistoriaa käsitellyt väitöskirja Sosiaalityön amerikkalainen oppi valmistui vuonna 2001.

Seutupohjalta eteenpäin

Toikko on ensi kuukaudet perch-

tynyt osaamiskeskusten toimintaan ja tutustunut sen lukuisiin verkostoihin. Hänelle on tullut sellainen tuntuma, että kunnat ovat ottaneet keskuksen hyvin vastaan ja kaikki seutukunnat on saatu kehittämistyöhön mukaan.

”Täällä eletään voimakkaasti seutukuntavaihetta. Saa nähdä, onko seutukunta-ajattelu enää ajankohtaista kunta- ja palvelurakenneuudistuksessa.”

Toikon mielestä seutukunnittainen yhteistyö on sosiaalitoimessa realistisinta. ”Terveydenhuolto ja opetustoimi ovat melko samaan tapaan organisoituja eri puolilla maata. Sosiaalitoimen organisointi taas vaihtelee enemmän ja eri kuntien sosiaalitoimien yhteen saattaminen on hankalampaa.”

Timo Toikon mielestä osaamiskeskusten tulee innostaa työntekijöitä kehittämään työtään. ”Sosiaalialan ammattilaisilla on paljon kehittämis- ja kouluttamishaluja – johtajia pitää pistää löytämään työntekijänsä kehittäjinä ja antamaan heille tilaa toimia siinä roolissa.”

Verkostoja kehittämisen tueksi

Osaamiskeskuksen kehittämissuunnittelijat ovat luoneet verkostoja kehittämisen tueksi. Toikko korostaa, että sosiaalipalveluiden sisään tarvitaan tällaisia kehittämistyön rakenteita.

SONet Botnialla on esimerkiksi varhaiskasvatuksen ja vanhustyön kehittäjäryhmät, jotka koostuvat käytännön työn asiantuntijoista. Tiedot eri osa-alueiden asiantuntijoista löytyvät osaamiskeskuksen verkkosivuille kerättyistä asiantuntijarekistereistä.

Ryhmät ovat osaamiskeskuksen kattamien kolmen maakunnan laajuisia. Ne muun muassa hankkeistavat kehittämisideoita. Ohjelmatason keskustelua käydään maakunnallisissa ohjausryhmissä.

Kehittämissuunnittelijat ovat tukena luomassa hankkeita, mutta vastuuta niistä kantavat kun-

Erityistehtävänä pohjoismainen yhteistyö

SONet Botniaa hallinnoi koulutusammattikorkeakoulu. Keskus on kuitenkin ennen kaikkea kuntien verkosto, jossa varsinaisina sopijaosapuolina ovat Kokkolan, Seinäjoen ja Vaasan kaupungit.

Keskus on koonnut yhteistyöhön kolme maakuntaa: Pohjanmaan sekä Keski- ja Etelä-Pohjanmaan. Keski-Pohjanmaalle ja Pohjanmaalle ruotsinkielinen väestö antaa omat erityispiirteensä.

Alueella on kattava korkeakouluverkko kehittämistyön tukena: useampi ammattikorkeakoulu, Vaasan yliopisto sekä Tampereen ja Jyväskylän yliopistojen toimipisteet.

SONet Botnialla on valtakunnallinen tehtävä hoitaa pohjoismaista yhteistyötä. Pohjoismaiseen ideoiden ja kokemusten vaihtoon ja jat-

kokoulutukseen keskittyvän Nopus-keskuksen Suomen koulutusjohtaja **Per Hellman** työskentelee osana SONet Botniaa Vaasassa.

Keskuksen painopisteet ovat lastensuojelu, maahanmuuttajatyö, vammaistyö, vanhustyö ja varhaiskasvatus. Myös päihdehuollosta on meneillään hankkeita. Kokkolassa osaamiskeskus on ollut mukana mallintamassa päihdehuollon palveluketjua. Se on myös mukana laajassa Pohjanmaa-hankkeessa, joka kehittää päihde- ja mielenterveystyötä.

SONet Botnia verkossa
www.sonetbotnia.fi

nat. Hanketyöntekijöitä ei ole haalittu osaamiskeskukseen.

Pohjanmaalla ei vielä ole ke-

hittämisyksiköitä, mutta muun muassa lastensuojelun kehittämisyksikön perustamisesta Ete-

lä-Pohjanmaalle keskustellaan. Toikko korostaa, että niihin pitää saada korkeakoulujen väkeä mu-

Pienestä kunnasta ei ehdi kaikkeen mukaan

Osaamiskeskus jää helposti pienelle kunnalle etäiseksi, sanoo Vähänkyrön sosiaalijohtaja **Hanna-Maija Kokko**. Vähänkyrö osallistuu SONet Botnian toimintaan lähinnä seutukunnan osana.

"Pienuus on ongelma", Hanna-Maija Kokko sanoo ja jatkaa: "Yhteistyö on välttämätöntä, mutta ajan löytäminen on hankalaa. Lähes aina samat ihmiset ovat mukana erilaisissa verkostoissa. Ideat loppuvat pieneltä porukalta nopeammin tai eivät johda esimerkiksi projekteihin, joiden alulle saattaminen vaatii paljon työtä."

Asukkaita Vähässäkyrössä on noin 4 700. Perusturvatoimessa ovat esimiesasemassa sosiaalijohtaja, vanhustyön johtaja, perhepäivähoidon ohjaaja ja päiväkodin johtaja. Sosiaalityöntekijöitä on kaksi, joista toiselle kuuluvat myös koulukuraattorin tehtävät.

Näillä voimin on muun henkilökunnan avustamana selviydyttävä arjesta sekä koordinoitava, suunniteltava, kehitettävä ja arvioitava työtä eri sosiaalihuollon osa-alueilla.

Työntekijät ovat vaihtuneet tiuhaan. Vanhustyön johtajia on viiden vuoden aikana ollut neljä. Sosiaalityöntekijöiden viroissa on sosionomit, jotka uuden kelpoisuuslain mukaan voivat hoitaa tehtäviään vain vuoden.

Osaamiskeskus jää perustyöntekijöille vieraaksi

Kokko arvelee, etteivät seutukunnan perussosiaalityöntekijät osaa sanoa paljoakaan osaamiskeskuksesta: "Kun verkostoihin

ei ehdi tai ei tule valituksi, toiminta jää hämäräksi. Työntekijän asiantuntemuksen on kartuttava pitempään, jotta hän tuntee itsellään olevan annettavaa kehittäjäryhmissä."

"Kun toiminnassa on mukana, siitä saa kokonaiskuvaa ja oppii ymmärtämään keskuksen tarkoituksen ja hyödyn kunnille. Osaamiskeskuksen olemassaolo on arvo sinänsä. Sen suunnittelija- ja kehittäjähenkilöstö on innostunut ja aktivoi kuntia alue- ja seutukunnallisessa yhteistyössä, tukee niitä uusiutumaan ja löytämään kehitettävää. Tuki on auttanut kuntia tiiviim-

"Alussa SONet Botnian toiminnassa tuntui olevan enimmäkseen isoja kuntia mukana. Nyt työ alkaa selkeämmin painottua myös pieniin kuntiin. Niissä perustyöntekijät odottavat osaamiskeskukselta parempaa näkyvyyttä", Hanna-Maija Kokko sanoo.

kaan, jotta työssä säilyy kehittävä ote perustamisen jälkeenkkin.

Toikosta yksi osaamiskeskuk- sen saavutus on se, että sosiaa- lihuollon näkemykset on saatu esiin maakuntien hyvinvointi- poliittisessa työssä. Myös yh- teistyö kuntien välillä seuduilla ja maakunnissa on lisääntynyt. Kolmen pohjalaismaakunnan sosiaalialan ammattilaiset ovat löytäneet toisensa.

Paljon toiveita, vähän resursseja

Hyvästä vastaanotosta ja osaa- miskeskuk- sen tarpeellisuudesta kertoo se, että kunnat odottavat keskukseltaan paljon. Ne kai- paavat sen panosta strategisten kysymysten pohdintaan ja eri- laisten ohjelmien tuottamiseen kuntiin, seutukuntiin ja maa- kuntiin. Myös käytännön työn kehittämiseen hankkeiden avulla kaivataan tukea.

Toikkoa mietityttää runsai-

den toiveiden ja osaamiskeskuk- sen resurssien välinen ristiriita. Tarkkaan arvioidaan, mihin vähäisen henkilöstön työpanos suunnataan. Toikon lisäksi osaa- miskeskuk- sessa työskentelee kolme kehittämissuunnittelijaa Kokkolassa, Seinäjoella ja Vaasassa. Osaamiskeskus toimii lähes pelkästään valtion rahoit- tuksella.

”Pienet resurssit ovat suu- rin pulma. Toivoisin resursseja esimerkiksi siihen, että jonkin valtakunnallisen uudistuksen tullessa voimaan pystyisimme tekemään seutukunnille idea- paperin siitä, miten uudistus vaikuttaa ja miten se voitaisiin viedä käytäntöön. Haluaisimme synnyttää käytännön työtä var- ten uusia ajatuksia ja käynnistää keskustelua hyvin valmistelluilla avauksilla.”

Erja Saarinen

piin verkostoihin. Hankekump- paneita löytyy helpommin kuin pari vuotta sitten.”

Kyrönmaan seutukuntaa edusti osaamiskeskuk- sen oh- jausryhmässä viime vuonna Laihian sosiaalijohtaja **Hannu Joutsela**. Kokko oli edustajana edellisvuoden.

Hyviä hankkeita ja koulutustarjontaa

Kokko kehuu hankkeita, joissa osaamiskeskus on ollut mukana, etenkin lastensuojeluhankkeita ja sosiaaliryhtymien ja sosio- nomien työnjakoa kehittänyttä Steam-hanketta.

Pohjanmaalla kunnat voivat hyödyntää osaamiskeskusta esit- telemällä sille hankesuunnitel- mat ennen kuin lähettävät ne valtionhallintoon. Näin varmis- tuu, ettei mitään oleellista ole jäänyt huomioimatta.

”Osaamiskeskus on myös koulutustarjoaja, mutta ei ko- vin laajasti. Sitä vastoin se on

tuonut toimintansa kautta hyvän yhteyden yliopisto- ja ammatti- korkeakouluväkeen.”

Kokko pitää hyvänä myös sitä, että sosiaalihuollon ääni on saatu esiin maakuntien oh- jelmassa. Tosin yksittäiset pienet kunnat ovat niistä aika kaukana: ”Tietoa maakuntatason työstä ei kovin paljon liiku eivätkä sen tason asiat kovin hyvin nivellyt arkiseen työhömmee.”

Lisää tukea erityisosaamiseen

Kokko odottaa osaamiskeskuk- selta tukea erityisosaamiseen. Hän kaipaa tiedon välittämistä hyvistä käytännöistä ja työn mal- lintamisista. Joistain osa-alueista niitä on jo koottukin.

”Hankkeisiin vaikuttami- nen ja niiden esittely mielletään osaamiskeskuk- sen tehtäväksi. SONet Botnia voisi kuitenkin tuoda itseään enemmän esiin ja kertoa konkreettisesti toimin- nastaan.”

Erja Saarinen